

Любомира Калуська, Оксана Чекан

КАЗКОВИЙ ЗОШИТ

Казковий робочий зошит
з підготовки руки до письма дітей шостого року життя
та дітей, котрі мають ООП,
за змістом казок Василя Сухомлинського

ПІДГОТОВКА РУКИ ДИТИНИ ДО ОВОЛОДІННЯ НАВИЧКАМИ ПИСЬМА

Підготовка руки дитини до письма передбачає розвиток п'ясті руки і дрібних м'язів пальців; уміння координувати рухи руки, пальців, очей, передпліччя; розвиток окоміру (вміти визначити центр, середину, підпорядкувати рухи руки, зір контролю свідомості), уміння наслідувати зразок; формування просторових уявлень (ліворуч, праворуч, внизу, над і під лінією, між лініями); розвиток точності і ритму рухів; уміння проводити безвідривні рухи олівцем на папері, в зошиті. Таке широке розуміння підготовки руки дитини до письма вимагає від педагогів та батьків послідовної роботи не тільки на шостому-сьомому роках життя, а упродовж усього дошкільного віку.

У підготовці руки дитини до письма важливу роль відіграють ігри та ігрові вправи на розвиток окоміру та дрібних м'язів рук, оволодіння безвідривними рухами, орієнтування на сторінці зошита. Досвід переконує: мовлення з рухами пальчиків – це найкращий засіб ритмічного впорядкування, інтонаційного збагачення, відпрацювання мовного дихання та удосконалення артикуляції.

До 6–7 років в основному закінчується дозрівання відповідних зон кори головного мозку, що відповідають за розвиток дрібних м'язів кисті. Діти опановують навички і вміння роботи з інструментами (в малюванні – олівець і пензлик, в аплікації – ножиці і пензлик, у ліпленні – стека). У дитини розвиваються різноманітні дії рук, координація рухів обох рук, координація дій рук і очей, зоровий контроль. У більшості дітей із ООП ще недостатньо розвинена ручна умілість. Через особливості їх нервової системи у них важче і триваліше виробляються і закріплюються рухові навички, особливо в області тонких рухів. Їхні пальці малорухливі, рухи їх відрізняються неточністю або неузгодженістю. Рівень моторного розвитку у дітей з ООП нижче, ніж у однолітків, утруднене формування графомоторних навичок. Діти із ООП швидко стомлюються, відрізняються зниженою працездатністю. У дітей відзначається недорозвинення дрібної моторики і зорово-рухової координації. Рухи рук бувають незграбними, неузгодженими, відзначається також недостатність рухових навичок: скутість, погана координація, неповний обсяг рухів, порушена їх довільність.

Таким чином, тривалість корекційного заняття із використанням казкового зошита з дитиною, що має ООП відрізняється від традиційного заняття. У підпункті – гігієнічні умови проведення занять детально проаналізовано особливості роботи.

У структурі посібника передбачено рубрику “Розвиток дрібної моторики пальців рук. Після читання казки з дітьми проводиться бесіда за її змістом. Наступним етапом є виконання дітьми вправ на розвиток дрібної моторики рук, а вже потім зосереджуються на виконанні графічних завдань.

Для полегшення та успішного виконання графічних завдань, в яких пропонується замалювати площину або прикрасити конкретний предмет візерунком (наприклад, прикрасити козушок дідуся), дітям дається зразок. Він допоможе дитині не тільки краще виконати поставлене завдання, а й розвиватиме зорову увагу та пам'ять.

Якщо ж графічні вправи треба виконати в лінійках зошита (наприклад, малювання листків, що падають із верби) пропонуються два види зразків на виконання завдання: в одному рядку подано 2–3 листочки, що падають із верби правильної форми, а на другому – не зовсім правильне. Дитина має прагнути намалювати гарні вербові листочки. Але вона може вибрати інший варіант – полегшений. Такий підхід дуже важливий для психологічної підтримки дитини, зокрема дитини з ООП.

У роботі з розвитку дрібної моторики як у норпотипових дітей та і дітей з ООП необхідно дотримуватися основного принципу дидактики: від простого до складного. Посібник цьому сприяє, адже перед тим як оволодівати навичкою письма, як і будь-якою іншою руховою навичкою, важливого значення автори надають підготовчим вправам.

Матеріали посібника можна умовно розділити на три частини: 1-ша частина спрямована на розвиток дрібної моторики пальців рук, що дасть змогу підготувати руку дитини до виконання письмових вправ; 2-га частина – на ознайомлення із зошитом та закріплення просторових понять (вгорі, внизу, праворуч, ліворуч, по центру та ін.), що забезпечить розвиток окоміру та вміння дитини орієнтуватися на сторінці зошита; 3-тя частина – безпосереднє виконання графічних

вправ, що сприятиме розвитку окоміру, уваги, точності та ритму рухів рук, формуванню графічних навичок (малювання крапок на лініях зошита, прямих, похилих і ламаних ліній, трикутників, прямокутників; штрихування контурів різних об'єктів та предметів; малювання предметів різної форми у зошиті в одну лінію; малювання візерунка з округлих, овальних, дугоподібних, спірально-подібних та хвилястих ліній, прямих і похилих ліній з петлями). При цьому дуже важливо відразу привчати дітей не виходити за межі ліній або контурів малюнків.

Посібник допоможе педагогам у роботі з дітьми в конкретних освітніх закладах (закладах дошкільної освіти та спеціальних), фахівцям, котрі працюють із дітьми, котрі мають ООП, батькам, котрі займаються з дитиною вдома, а також здобувачам педагогічних факультетів.

ОРІЄНТОВНИЙ ПЛАН РОБОТИ ЗА ПОСІБНИКОМ

1. Прочитати казку.
2. Провести бесіду за змістом, орієнтуючись на подані запитання до казки.
3. Зробити пальчикову гімнастику на розвиток дрібної моторики рук за змістом казки.
4. Провести слуховий або зоровий диктант.
5. Ознайомити із зошитом.
6. Виконувати графічні завдання.

Примітки

1. До однієї казки у посібнику запропоновано кілька графічних завдань. Тому не варто всі ці графічні завдання виконувати відразу після прочитання казки. Якщо робота проводиться із дітьми, що мають ООП, то дитина може їх виконувати впродовж 2–3 днів, або цілого тижня.
2. Виконання деяких завдань дітьми може викликати труднощі. Тому вони вимагають допомоги дорослого. Наприклад, можна взяти руку дитини і разом із нею виконати важке для дитини завдання.

ГІГІЄНІЧНІ УМОВИ ПРОВЕДЕННЯ ЗАНЯТЬ

1. Заняття вимагають дотримання певних гігієнічних умов. Їх доцільно проводити в другу половину дня один раз на тиждень. Однак це не означає, що дитина не може взяти аркуш паперу і довільно проводити лінії, малювати, реалізовувати свій задум на папері. Від цього лише користь для дитини, вдосконалення її рухових умінь та навичок у підготовці до письма.
2. Тривалість корекційного заняття із використанням казкового зошита з дитиною, котра має ООП відрізняється від традиційного заняття. Рекомендована тривалість заняття із нормотиповими дітьми цього віку 15–20 хвилин, тривалість вправ на проведення ліній 7–10 хвилин. Усе залежить від бажання та інтересу виконувати пропоновані завдання з врахуванням також рівня втомлюваності дитини. Дітям, котрі мають ООП, авторами рекомендовано поділити аналогічну роботу на 2–3 частини (2–3 дні та більше).
3. Двомісні столи і стільці мають відповідати зростові дітей.
4. Ноги дитини мають стояти на підлозі під кутом 45°.
5. Не можна допускати, щоб діти загинали ноги під стілець, витягували їх уперед або виставляли вбік.
6. Сидіти за столом треба рівно, не лягати на нього і не спиратись на спинку стільчика.
7. Відстань між грудьми дитини і краєм стола має дорівнювати ширині дитячої долоні, відстань між очима і зошитом – 30 см. Джерело світла має бути зліва.

Сподіваємося, що використання високогуманних казок В. Сухомлинського та виконання запропонованих графічних вправ дасть позитивні добрі результати як у роботі з нормотиповими дітьми, так і з дітьми, котрі мають ООП.

Автори

КАЗКОВА ПІДГОТОВКА РУКИ ДИТИНИ ДО ПИСЬМА

Дятел і дівчинка

Дятел побудував собі гніздо на старому клені. Поруч із кленом – великий яблуневий сад. Там багато молодих яблуньок. Дятел бачив, як до огнієї з них часто приходила дівчинка й поливала її.

Одного разу дівчинка прийшла до яблуньки й заплакала. Здивувався Дятел.

– Чого ти, дівчинко, плачеш? – питає він.

– Як же мені не плакати?... Яблунька засохла...

– У саду багато яблуньок! – ще більше здивувався Дятел. – Одна засохла – ну й нехай собі засихає.

– Але ж це яблунька моя, – каже дівчинка. – Я саджала її, поливала.

– Що це таке “моя”? – питає здивований Дятел.

– Чому плакала дівчинка? (Бо засохла яблуня.)

– Як заспокоював її дятел? (Казав, що в саду ще росте багато яблунь.)

– У чому може залишити часточку душі людина? (Людина залишає себе в усьому: у яблуньці, у троянці, у шпаківні і в солодкому кавуні.)

– Ти не збагнеш ніколи. У тебе на землі немає нічого твого. У тебе твої лише пташенята. Ти тільки в них залишаєш свою душу. А людина залишає себе в усьому: у яблуньці, у троянці, у шпаківні і в солодкому кавуні.

– І в мені, може, людина себе залишає?

– Так, і в тобі.

– Як же вона залишає себе в мені?

– А так, що любить тебе. Вона гружить із тобою, розпитує про тебе казки.

Розвиток дрібної моторики пальців рук

1. Вітер гойдає гілками старого клена: руки, зігнуті в ліктях, пальці рук розслаблені, імітують “хитання дерева” від вітру.
2. Дівчинка йде до своєї яблуньки: вказівний і середній пальці обох рук імітують ходьбу дівчинки по площині.
3. Дятел стукає по дереву: постукують кожним пальцем як правої, так і лівої руки по поверхні.

Ознайомлення із зошитом

1. Розглянь зошит у широку лінійку. Покажи, де верх, де низ, центр зошита, лінійки.
2. Запам'ятай! Коли малюватимеш у зошиті, не виходь за межі лінійок.

Графічні вправи

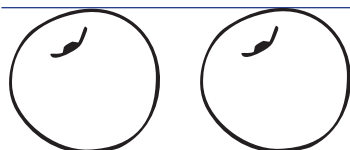
1. Розфарбуй дятла за зразком.

2. Зафарбуй яблучка червоним кольором, листочки – зеленим, а гілочки і стовбур заштрихуй коричневим кольором горизонтальними та вертикальними прямими лініями.

3. Намалюй ряд малих яблук на одну лінійку і ряд великих яблук на дві лінійки, не виходячи за лінії.

Зозулина журба

Зозуля підкидає свої яйця в чужі гнізда. Як вилупляться з них пташенята, зараз бешкетують, викидають малих гіток господарів.

– Чому ж це ти така жорстока, Зозуле? Чому свого гнізда не мостиш і пташенят не виводиш? – питає у Зозулі Вітер-Буревій.

– Слухай, Вітре, – відповідає Зозуля. – Даремно вважають мене люду жорстокою. Як тільки зазеленіє, вилазить зі своїх лялечок гусінь. Багато в лісі такої – великої, волохатої, отруйної, що ніякий птах не їсть, а я їм. Якби я не їла, то загинув би ліс. Поточила б листя гусінь. Ніколи мені пташенят виводити.

Ось що розповіла Зозуля Вітрові-Буревію. Розповіла та й зажурилася. Закувала жалібно, журливо: ку-ку... ку-ку... Закувала і прислухалася.

– Чому ти так жалібно співаєш? – питається Вітер-Буревій.

– Сумую за своїми гітками, – відповідає Зозуля.

– Але ж ти їх не годуєш, – каже Вітер-Буревій, – їх годують інші птахи.

– Я для них рятую ліс, – тихо сказала Зозуля.

- З ким розмовляла Зозуля? (З Вітром-Буревієм.)
- Чому її вважають жорстокою? (Тому що вона підкидає свої яйця в чужі гнізда.)
- Яку користь приносить лісові зозуля? (Харчується гусінню, котра шкодить лісу.)
- Чому Зозуля зажурилася? (Сумує за своїми дітками.)

Розвиток дрібної моторики пальців рук

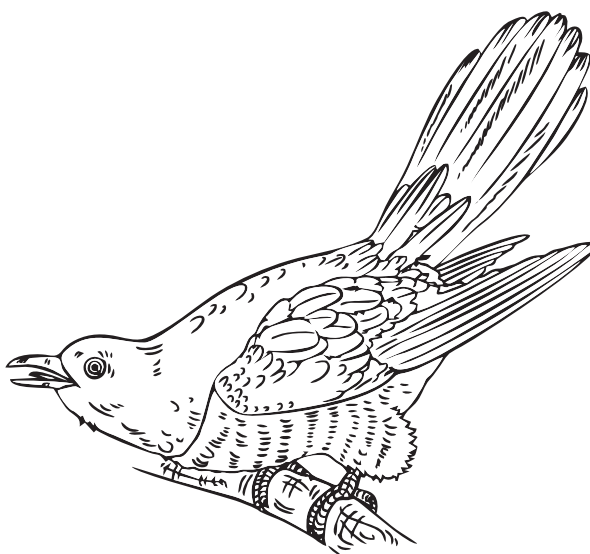
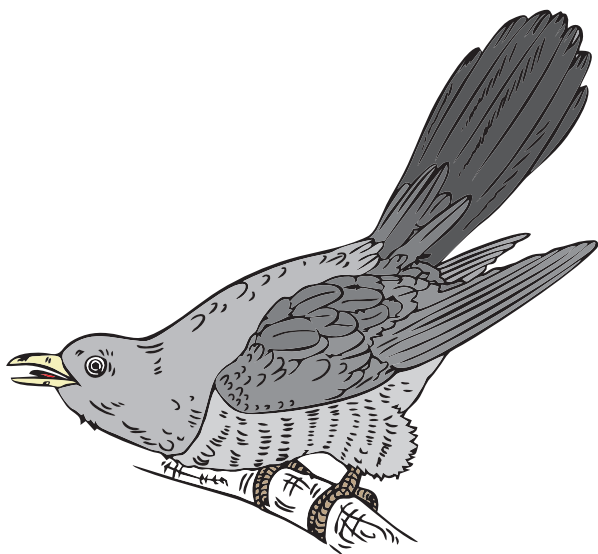
1. Зозуля підкидає свої яйця в чужі гнізда: почергово з'єднують чотири пальці кожної руки з великим пальцем так, щоб утворилося кільце – яйце зозулі.
2. Вітер-Буревій: руки, підняті вгору, довільно рухаються, імітуючи "віяння вітру".
3. Зозуля летить рятувати ліс: зовнішні долоні обох рук притиснуті щільно одна до одної, пальці обох рук імітують крила пташки, яка летить.

Ознайомлення із зошитом

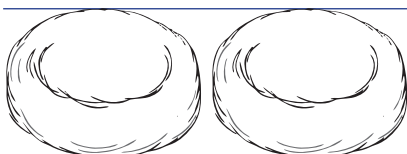
1. Розглянь зошит у широку лінійку. Навчись орієнтуватися на його сторінці. Запам'ятай, де верх, де низ, центр зошита, його лінійки.
2. Слуховий диктант. Постав довільно крапку вгорі зошита, внизу, по центру. Закріпити знання про просторові поняття.
3. Коли малюватимеш у зошиті, не виходь за межі лінійок.

Графічні вправи

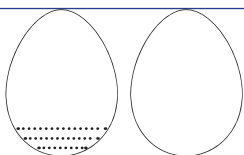
1. Рофарбуй силуетне зображення зозулі.

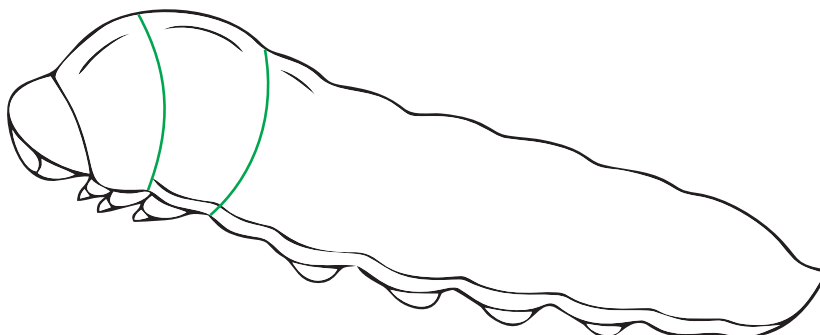
2. Намалюй ряд гніздечок для багатьох зозуль, а потім заштрихуй їх довільно півколами, оберненими вгору.

3. Намалюй кругленькі зозуліні яєчка і заштрихуй кожне з них крапками.

4. Заштрихуй гусінь зеленими півкільцями.

І чого не йде сніг?

Настала осінь. Сірий Зайчик побіг до свого гігуса й каже:

– Дай, гігусю, білий кожушок, а сірий забори, бо скоро сніг упаде. Дав гігусь Зайчикові білий кожушок. А снігу ще немає. На сірій землі всі бачать білого Зайчика: і собаки, і мисливці. Як побачать, то й женуться за ним...

Важко стало жити Зайчикові. Сів він під кущем та й плаче:

– І чого не йде сніг?

- Про яку пору року йдеться? (Осінь.)
- Що попросив зайчик у дідуся? (Білий кожушок.)
- Яку пору року чекав зайчик? (Зиму.)
- Чому стало важко жити Зайчикові? (Бо на сірій землі всі бачили білого зайчика.)

Розвиток дрібної моторики пальців рук

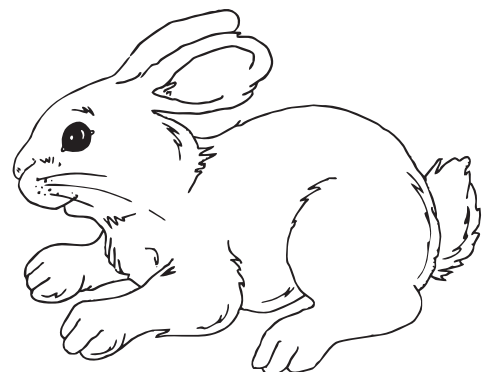
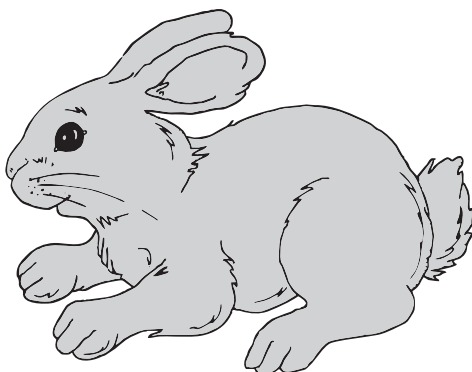
1. Зайчик стрибає: середній і вказівний пальці правої руки (це дві передні ноги зайця) та середній і вказівний пальці лівої руки (це дві задні ноги зайця) розташовують одні за одними й рухаються по поверхні в одному напрямку.

Ознайомлення із зошитом

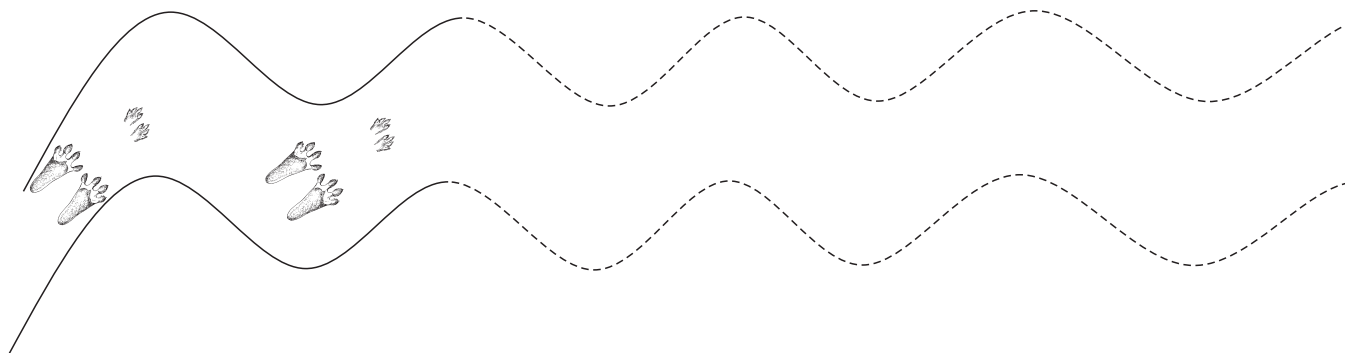
1. Орієнтуйся на сторінках зошита. Запам'ятай поняття: *праворуч, ліворуч*.
2. Намалюй у зошиті праворуч морквину, а ліворуч – капустину.

Графічні вправи

1. Розфарбуй силуетне зображення маленького зайчика.

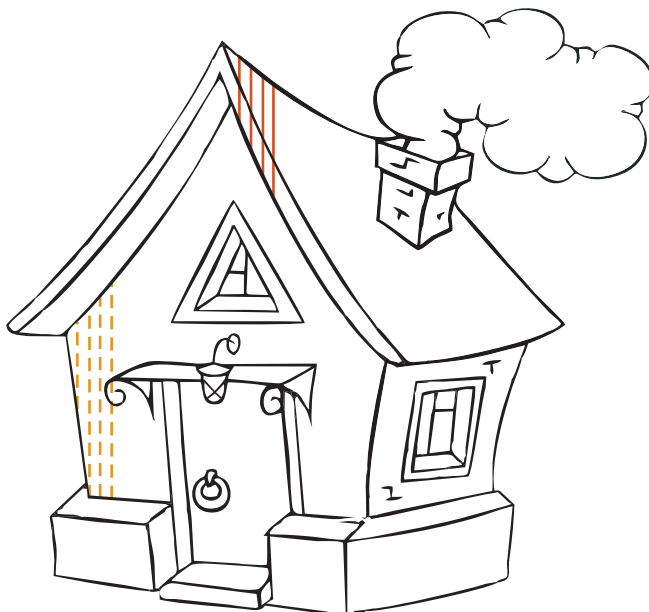
2. Домалюй доріжку, по якій біг зайчик до дідуся, а над нею познач крапками сліди зайчика.

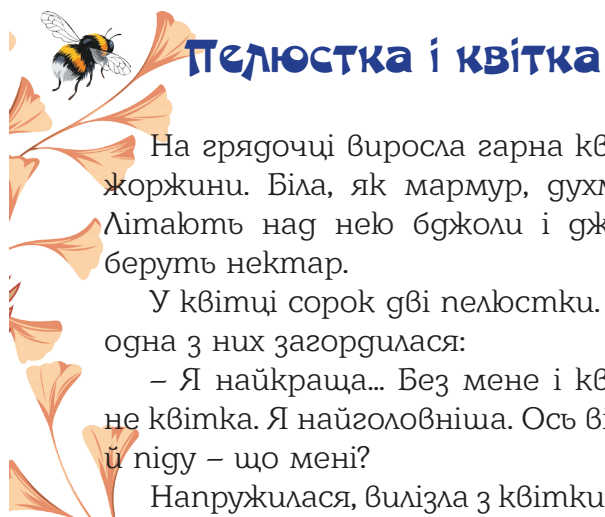

3. Розфарбуй козушок дідуся за зразком, не виходячи за контури. За бажанням придумай власний візерунок і прикрась ним козушок.

4. Прикрась хатинку зайчика. Заштрихуй прямими вертикальними лініями дах хатинки для зайчика, а саму хатинку – перерваними лініями.

На грядочці виросла гарна квітка жоржини. Біла, як мрамур, духмяна. Літають над нею бджоли і джмелі, беруть нектар.

У квітці сорок гві пелюстки. І ось одна з них загордилася:

– Я найкраща... Без мене і квітка не квітка. Я найголовніша. Ось візьму її пігу – що мені?

Напружилася, вилізла з квітки, скочила на землю. Сіла в куці шипшини й дивиться, – що ж квітка робитиме? А квітці байдужісінько, усміхається сонцю, згукує до себе бджіл і джмелів.

Пішла собі Пелюстка. Аж зустрічає Муравлика.

- Про яку квітку йдеться у творі? (Жоржину.)
- Якою себе вважала одна пелюстка? (Найкращою.)
- Що сталося з пелюсткою? (Покинула квітку.)
- Як відреагувала квітка на вчинок пелюстки? (Усе цвіла й згукувала бджіл і джмелів.)

– Ти хто? – питає Муравлик.

– Я Пелюстка. Найкраща. Найголовніша. Без мене і квітка не квітка.

– Пелюстка? Знаю пелюстку я в квітці, а на двох тоненьких лапках не знаю.

Ходила Пелюстка, ходила, до вечора й засохла. А квітка цвіте.

Розвиток дрібної моторики пальців рук

1. Літають бджоли і джмелі: пальцями рук імітують “політ бджіл та джмелів”.
2. Пелюстка мандрує по доріжці: вказівний і середній пальці кожної руки – це наче ніжки пелюстки, які “крокують” по поверхні.

Ознайомлення із зошитом

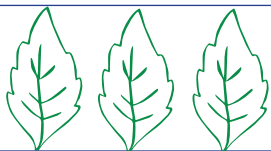
1. Розглянь зошит у клітинку. Покажи, де верх, де низ, права сторона, ліва, центр сторінки.
2. Слуховий диктант. Угорі намалюй рожеву пелюстку, внизу – червону, ліворуч – також рожеву, а праворуч – червону пелюстки; по центру намалюй зелений листок жоржини.

Графічні вправи

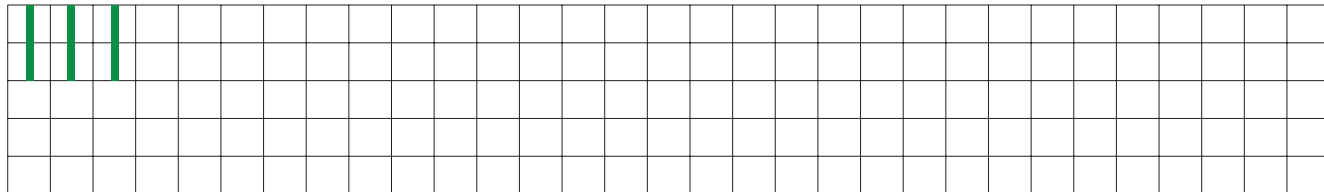
1. Жоржини бувають не лише білі, а й червоні, рожеві, жовті. Розфарбуй жоржину кольором, який тобі до вподоби. Малюй, не виходячи за контури квітки.

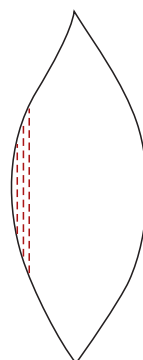
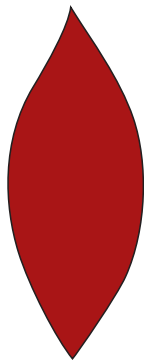
2. Намалюй 1-2 рядки листочків жоржини.

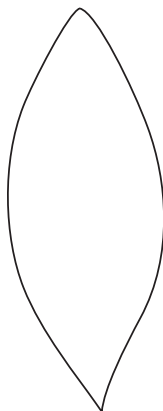
3. Намалюй 1-2 рядки стебла жоржини на дві клітинки (прямі палички), не виходячи за межі клітинки.

4. Заштрихуй щільно пелюстки жоржини вертикальними лініями кольором, який тобі до вподоби.

5. Домалюй пелюстці, що мандрує, те, чого не вистачає (очі, рот, ніс, волосся, тоненькі ніжки тощо).

6. За бажанням, дивлячись на зразок, спробуй намалювати кілька жоржин різних за кольором та висотою (стебло, листя і саму квітку жоржини). Завдання доцільніше виконувати на окремому аркуші паперу.

Пролісок і жайворонок

Піг м'якою листяною ковдрою в теплій землі зимувала солодка цибулинка. Довгу зиму вона тримала й усе прислухалася: чи не співає жайворонок? Бо як загзвенить та пташка у блакитному небі, тоді й цибулинка прокидається.

І чує ось цибулинка крізь листяну ковдру: летіть із неба жайворонків спів. Розкрилася в солодкій цибулині маленька брунька. Показався із землі зелений пагінець, розгорнув листочки, піднявся. Зазеленіли стрілочки і потяглися вгору, вгору. А між зеле-

ними стрілочками зацвіли китички пролісків. Такі ж блакитні, як небо. Дивляться проліски блакитними очима в небо. Слухають жайворонків спів. А в лісі ще й листя на деревах немає. Ліс прозорий, світлий – немовби розлилася між деревами блакить. Горою – від неба, а знизу – від пролісків.

- До чого все прислухалася цибулинка? (Чи не співають жайворонки.)
- Яка квітка виросла з цибулини? (Проліски.)

Розвиток дрібної моторики пальців рук

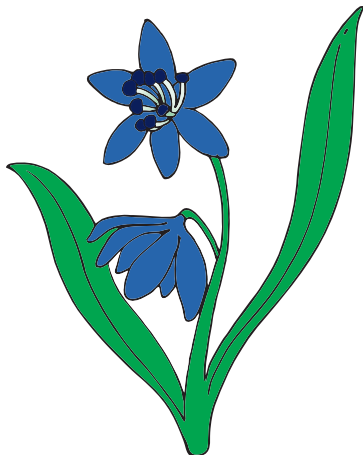
1. Солодка цибулинка: з'єднують вказівний палець кожної руки з великим пальцем так, щоб утворилося кільце – кругла цибулина.
2. Летіть із неба жайворонків спів: синхронно згинають і розгинають кисті рук, імітуючи “змахи крил” жайворонка.

Ознайомлення із зошитом

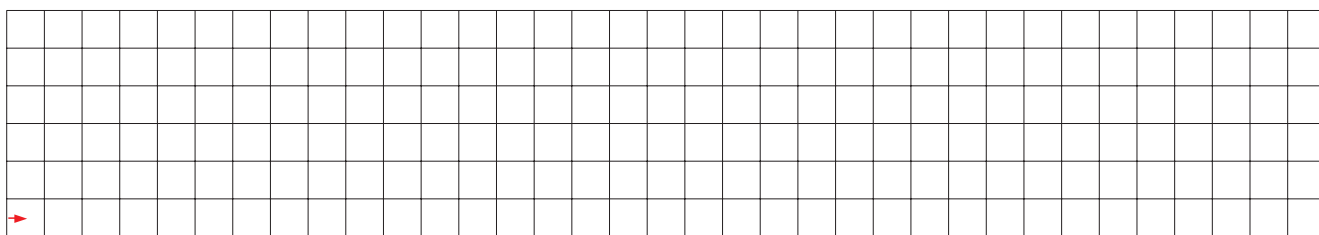
1. Ознайомся із зошитом у клітинку.
2. Покажи, де розташований пролісок. Закріпи просторові поняття: *вгорі, внизу, по центру, праворуч, ліворуч*.

Графічні вправи

1. Розфарбуй силуетне зображення проліска.

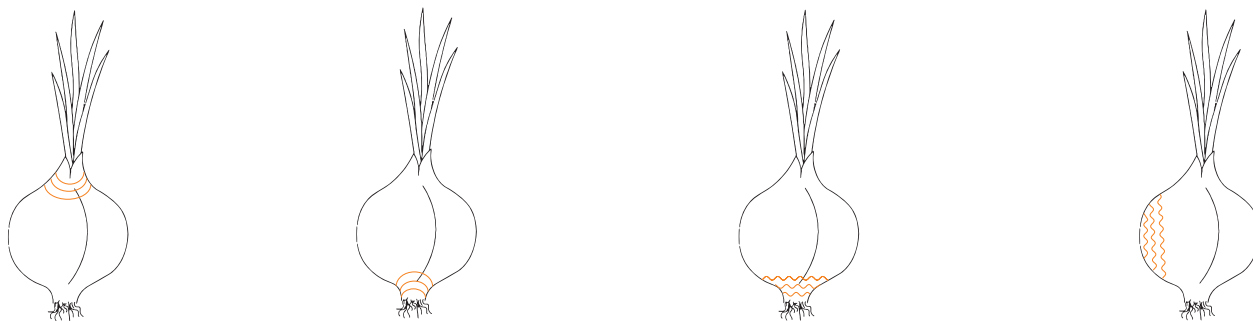
2. Графічний диктант. Намалюй схему стежки, якою Іринка й Дениско йшли у гай милуватися пролісками (ішли прямо, повернули праворуч, ліворуч, знову прямо, вперед: 5 клітинок – прямо, 3 клітинки – вгору, 2 клітинки – праворуч, 2 клітинки – вгору, 4 клітинки – ліворуч).

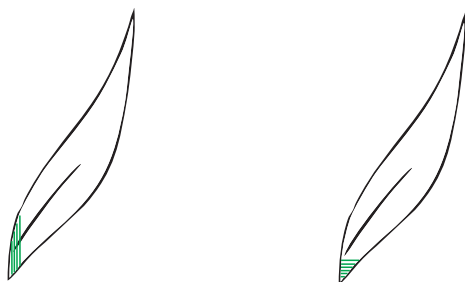
3. Намалюй 1-2 рядки подовгуватих овальних листочків проліска на дві-три горизонтальні та 2 вертикальні клітинки, не виходячи за межі клітинки. За бажанням Зафарбуй площину листочків зеленим олівцем або фломастером.

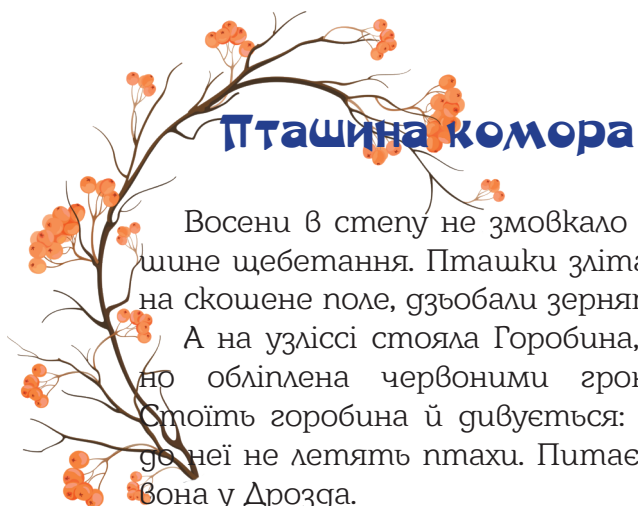

4. Розглянь 4 силуетні зображення цибулин проліска і заштрихуй їх: 1-ше – цибулину заштрихуй дужками, поверненими вгору (як лусочки цибулі), 2-ге – заштрихуй дужками, поверненими вниз (як лусочки цибулі); 3-тє – хвилястими горизонтальними лініями; 4-те – хвилястими вертикальними лініями.

5. Розглянь листочки проліска. Розкажи, які вони, і розмалюй їх зеленим кольором. Один листок проліска заштрихуй густими прямими вертикальними зеленими лініями, 2 листок – густими горизонтальними зеленими лініями.

Восени в степу не змовкало пташине щебетання. Пташки зліталися на скошене поле, дзьобали зернятка.

А на узліссі стояла Горобина, рясно обліплена червоними гронами. Стоїть горобина й дивується: чому до неї не летять птахи. Питається вона у Дрозда.

– Дрозде, чого ти не покуштуєш моїх ягід?

– Зачекай, Горобинонько, вони знадобляться у тяжку годину. На твоїх гілках – наша пташина комора.

Випав сніг. Білим килимом вкрилися поля. Занесло кучугурами висохлу траву. І вдень, і вночі співає свою журливу пісню холодний вітер.

Рано-пораненьку прокинулася Горобина від пташиного щебетання. Бачить: налетіли на неї грозди й гятли.

– От і пташина комора знадобилася, – защебетав Дрозд. – Пригощай нас, Горобинонько, своїми ягодами.

– Чому дивувалася Горобина? (Чому до неї не летіли птахи.)

– Яка розмова відбулася між Горобиною і Дятлом? (Дятел сказав Горобині, що на її гілках пташина комора.)

– Що трапилось із горобиною як настала зима? (Пригощала своїми ягодами птахів.)

Розвиток дрібної моторики пальців рук

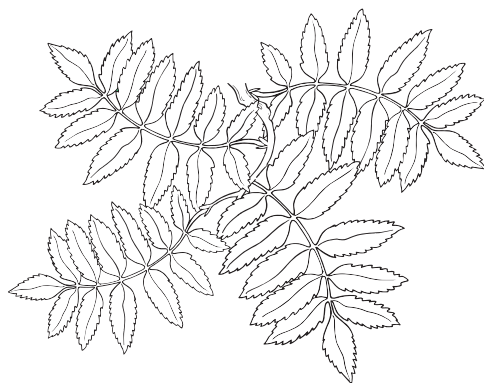
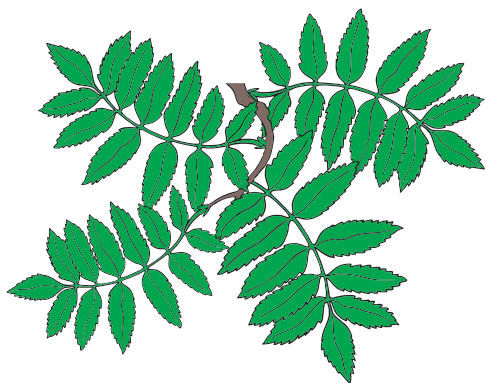
1. Пташки дзьобають зернятка: постукують кожним пальцем спочатку правої руки, а потім лівої по поверхні.
2. Пташки летять до горобини: лікті на столі. Великі пальці обох рук щільно притиснуті (це дзьоб птахів). Решта пальців обох рук – крила птахів. Довільні рухи пальцями рук.

Ознайомлення із зошитом

Розглянь сторінку зошита або аркуш паперу із зошита, визнач верх, низ, правий та лівий кутки зошита. Покажи, де знаходиться ягідка горобини. Закріпи просторові поняття: *вгорі, внизу, праворуч, ліворуч*.

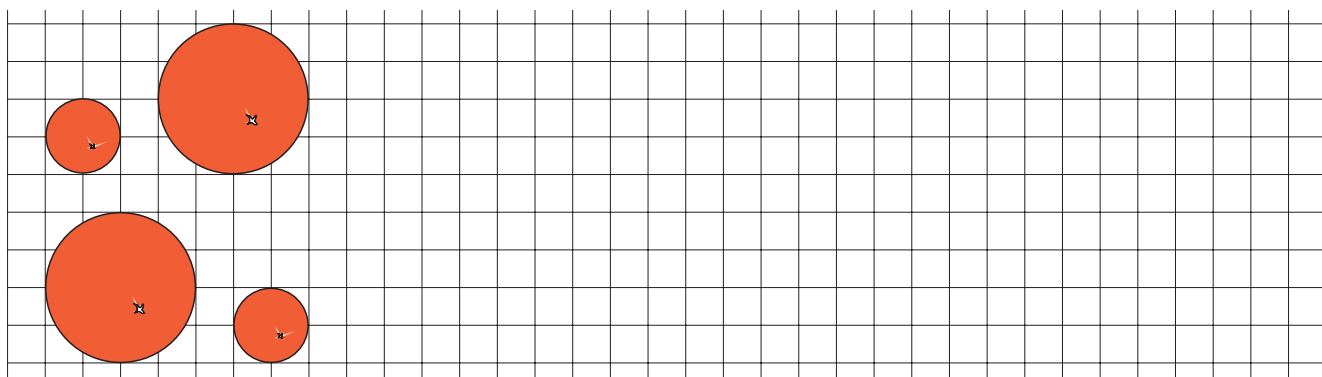
Графічні вправи

1. Розмалуй листочки горобини, не виходячи за контури листка.

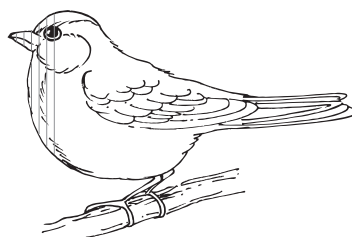
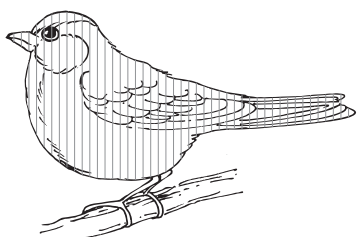

24 Намалуй у рядку великі й малі ягоди горобини (малювання великих і малих кіл на дві та чотири клітин-

ки) квачиком (фломастером, пальчиком).

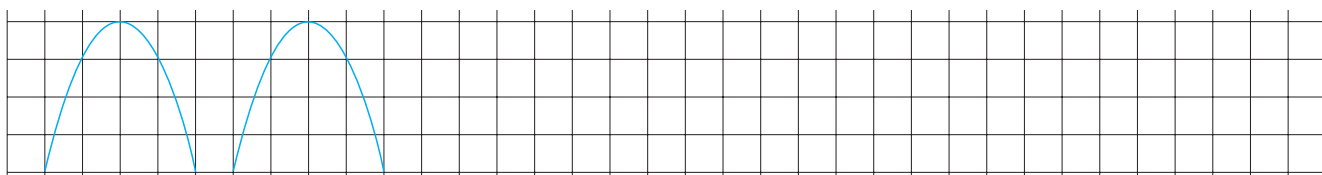
3. Заштрихуй силуетне зображення пташки вертикальними лініями.

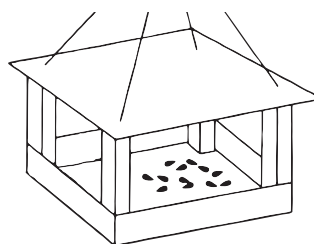
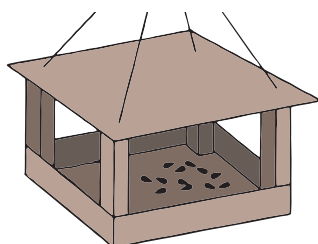
4. Розглянь зображення дрозда і дятла. Чим різняться ці птахи? Розфарбуй пташок кольоровими олівцями або фломастерами за зразком, не виходячи за контури.

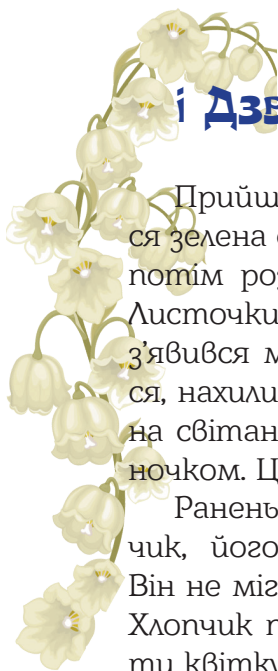

5. Намалюй на 4-х вертикальних клітинках і 4-х горизонтальних кучугури снігу (малювання дугоподібних ліній в обмеженому просторі, не відриваючи руки від аркуша паперу).

6. Розфарбуй годівничку за зразком або за власним бажанням.

Хлопчик і Дзвіночок Конвалії

Прийшла весна. Із землі виткнулася зелена стрілка. Вона швидко росла, потім розділилася на два листочки. Листочки стали великі. Між ними з'явився маленький пагін. Він піднявся, нахилився до одного листка й ось на світанку розцвів сріблястим Дзвіночком. Це був Дзвіночок Конвалії.

Раненько Дзвіночка побачив хлопчик, його зворушила краса квітки. Він не міг відвести очей від Конвалії. Хлопчик простягнув руку, щоб зірвати квітку.

А квітка йому шепоче:

– Хлопчику, навіщо ти хочеш мене зірвати?

– А ти мені дуже подобаєшся. Ти дуже гарна, – каже хлопчик.

– Добре, – зітхає Дзвіночок Конвалії. – Зривай.

Тільки перед тим як зірвати, скажи, який я гарний.

Подивився хлопчик на Дзвіночок Конвалії. Квітка була справді чудова. Вона була схожа на ранкове небо, на блакитну воду ставка і ще на щось дивовижно красиве. Хлопчик усе це відчував, але висловити не міг.

Він стояв біля Дзвіночка Конвалії, зачарований красою квітки.

– Рости, Дзвіночку, – тихо прошепотів хлопчик.

- У яку пору року відбуваються події? (Навесні.)
- Як названо Конвалію у казочці? (Сріблястим Дзвіночком.)
- Чому Хлопчик хотів зірвати квітку? (Бо вона йому дуже сподобалася.)
- Чи зірвав Хлопчик Конвалію? Чому? (Ні, не зірвав, тому що квітка йому щось прошепотіла.)
- Що прошепотів Хлопчик квіточці? (Рости, Дзвіночку.)

Розвиток дрібної моторики пальців рук

1. *Із землі виткнулась зелена стрілка:* пальці зібрані в кулак. Кулак – це земля. З правого кулака по чергово випрямляють по одному пальцю. Скільки зелених стрілок виткнулось із землі? (П'ять) Аналогічно вправу повторюють із пальцями лівої руки.
2. *Стрілка швидко росла, потім розділилася на два листочки:* пальці зібрані в кулак. Під час промовляння речення пальці випрямляються, утворюючи листочки конвалії.
3. *Дзвіночок конвалії:* руки, зігнуті в ліктях, ставлять перед грудьми, щоб руки були долонями вниз, а пальці обох рук, щоб дотикалися пучками. Широко розправляють пальці, переплітають їх між собою і надають форму купола. Середній палець правої руки опускають униз. Дзвіночок готовий.

Ознайомлення із зошитом

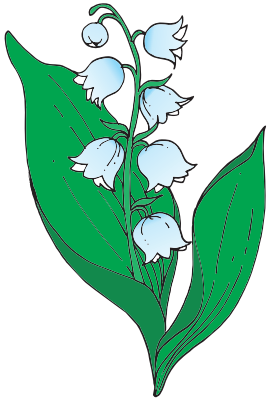
1. Закріпити знання про зошит, його призначення. Запропонувати порівняти зошит у клітинку та зошит у широку лінійку. Пояснити призначення зошитів.

Графічні вправи

1. Намалюй 1-2 рядки прямої зеленої стрілки, яка вибилась із землі і з якої потім має вирости конвалія.

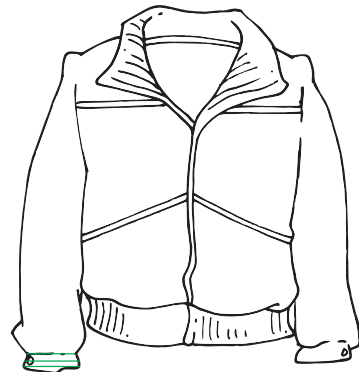
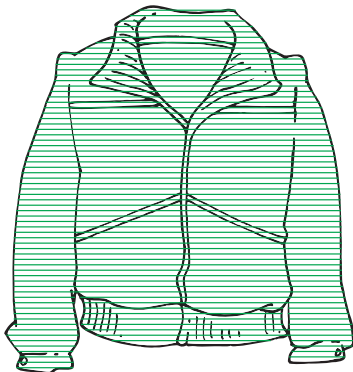
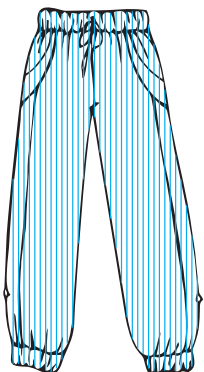
2. Розфарбуй дзвіночки конвалії блакитним кольором. Заштрихуй листочки конвалії вертикальними суцільними лініями зеленого кольору.

3. У силуетному зображенні хлопчика, домалюй волосся, рот, ніс, вуха тощо.

4. Розглянь одяг (штани і курточка) хлопчика. Розмалюй спортивні штани хлопчика, штрихуючи прямими вертикальними щільними лініями, а курточку – прямими горизонтальними щільними лініями. Вибери для штанів та курточки кольори, які тобі подобаються.

Чайки і Рак

Заліз Рак у корчі та й їсть зелений листок, що впав із верби. Чує – сіли на воду дві чайки. Сіли й розмовляють. Одне каже:

– Що найкраще у світі?

Друга відповідає:

– Найкраще у світі – висота. Високо-високо сяє сонце. Безмежне синє небо...

Підслухав Рак розмову чайок і вирішив подивитись: яке ж воно те синє небо? Виліз на берег, звів очі, глянув

і злякався: у тому синьому небі не було ні мулу, ні корчів, ні болота.

– Ні, найкраще у світі – це маленька затишна печера...

– Про що розмовляли дві чайки? (Про те, що найкраще є у світі.)

– Чому злякався рак? (Бо на небі не було ні мулу, ні корчів, ні болота.)

– Чому для чайок найкраща у світі висота, а для рака – маленька затишна печера? (Бо кожен любить свій край, свою домівку.)

Розвиток дрібної моторики пальців рук

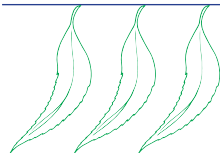
1. Заліз Рак у корчі та й їсть зелений листок: середній, підмізинний і мізинний пальці зібрані в кулак – це рак. Великий та вказівний пальці з'єднують і роз'єднують – рак клешнями тримає листок.
2. Чайки ловлять рибку: мізинний, підмізинний та середній пальці правої і лівої руки зігнуті в кулак. Великий та вказівний пальці випрямлені й розкриті так, наче утворюють відкритий дзьоб. Вони то з'єднуються, то роз'єднуються, ніби "ловлять рибку".

Ознайомлення із зошитом

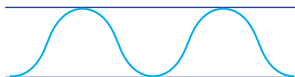
1. Ознайомити із зошитом у косу лінійку. Запропонувати порівняти зошити в широку та косу лінійки.

Графічні вправи

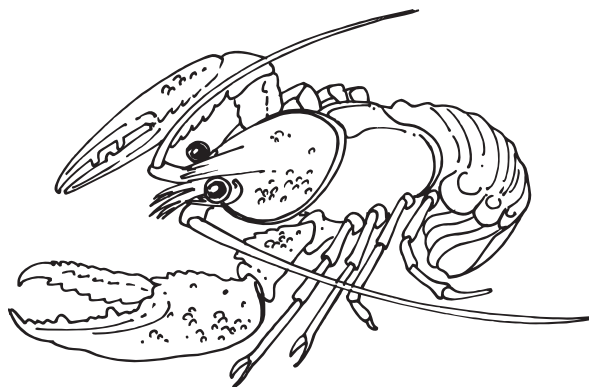
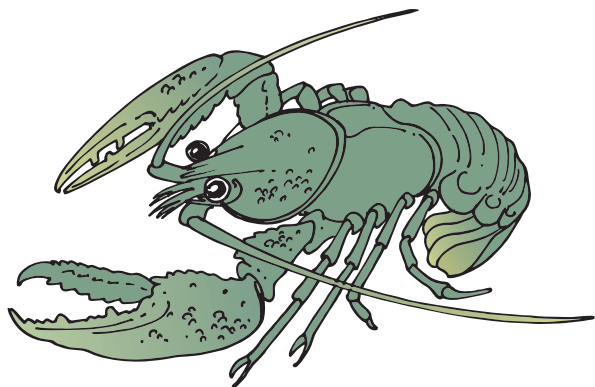
1. Намалюй 1-2 рядки листків, що падають із верби.

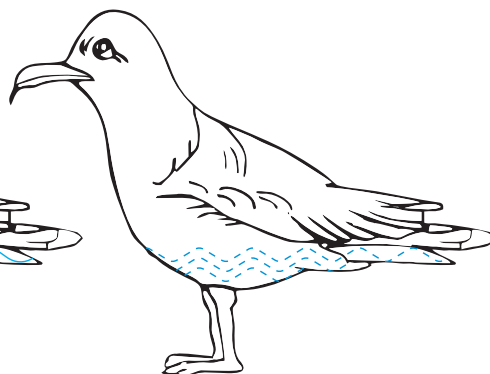
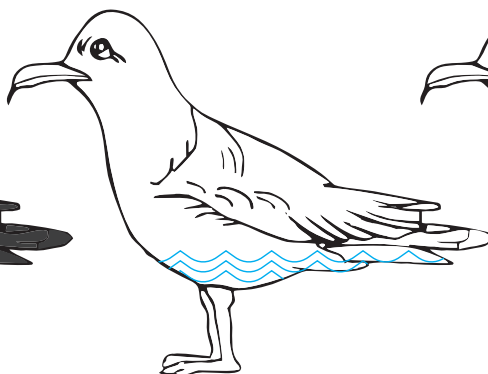
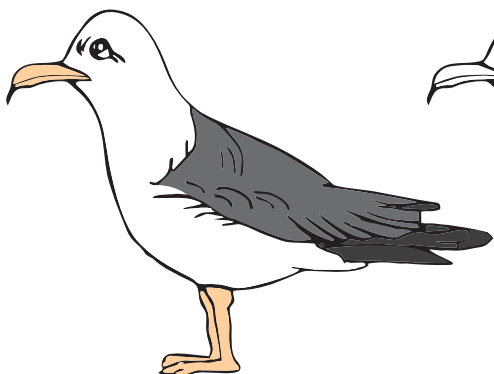
2. Намалюй 1-2 рядки хвилястих ліній на воді.

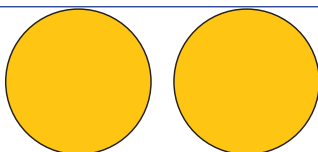
3. Розфарбуй силуетне зображення рака за зразком або за власним бажанням.

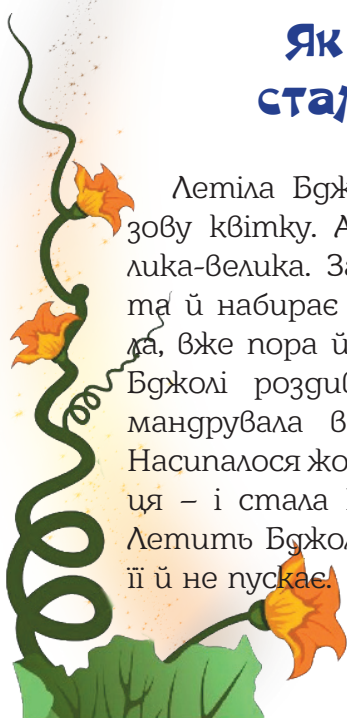
4. Розглянь зображення чайок. Одне зображення чайки заштрихуй півдугами, друге – хвилястими перерваними лініями, не виходячи за контури.

5. Намалюй у зошиті 1-2 рядки сонечок.

Як Бджола стала золота

Летіла Бджола й побачила гарбузову квітку. А гарбузова квітка велика-велика. Залізла Бджола у квітку та й набирає солодкого соку. Набрала, вже пора й летіти. Та захотілося Бджолі роздвинути квітку. Довго мандрувала вона між пелюстками. Насипалося жовтого пилку на її крильця – і стала Бджола золота-золота. Летить Бджола до вулика, а сторож її й не пускає.

– Ти чужа, – каже сторож, – он яка ти жовта.

– А глянь, скільки я меду несу, – каже Бджола.

Тепер я впізнав тебе, – зрадів сторож, – ти наша. Ти золота.

- Якою була гарбузова квітка? (Велика, жовта, золота.)
- Що насипалося Бджолі на крильця? (Жовтий пилок.)
- Чому сторож не хотів пустати Бджолу до вулика? (Бо думав, що вона чужа.)
- Чому Бджола стала золотою? (Насипалося жовтого пилку на її крильця – і стала Бджола золота-золота.)

Розвиток дрібної моторики пальців рук

1. Бджілка крильцями махає: одночасні довільні махи пальцями обох рук.
2. Зроби пальцями хатинку для бджіл.

Ознайомлення із зошитом

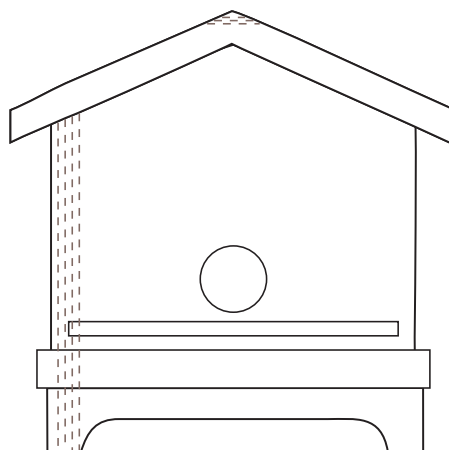
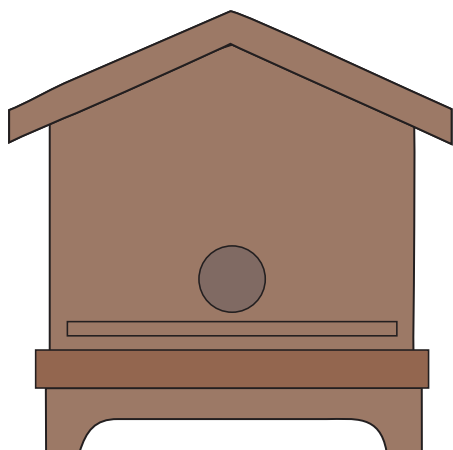
Закріпити знання про різні види зошитів. Запропонувати порівняти зошити в широку лінійку, косу лінійку та клітинку.

Графічні вправи

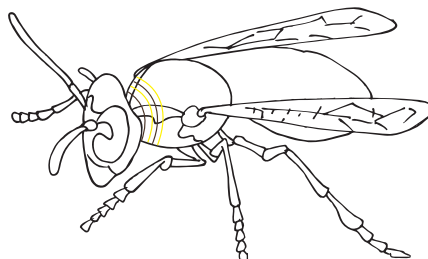
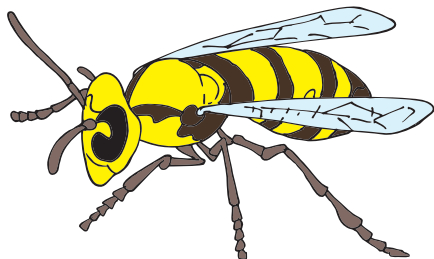
1. Розфарбуй гарбузову квітку за зразком.

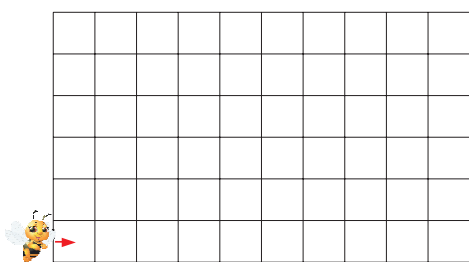
2. Зафарбуй віконечко, у яке влітають бджілки, жовтим кольором. Заштрихуй вулик щільними вертикальними лініями, залишивши жовтим віконечко для бджілок. Для вулика вибери колір за власним бажанням.

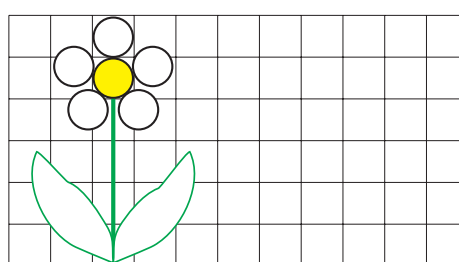
3. Заштрихуй контурне зображення бджілки жовтими і коричневими півкільцями, як на зразку.

4. **Графічний диктант.** Намалюй схему, як і куди літала бджілка: вилетіла з вулика і полетіла прямо (5 клітинок – пряма лінія). Побачила вгорі квіточку липу (5 клітинок вгору), вгорі на липі перелетіла на іншу гілочку, яка була поруч (3 клітинки праворуч). Набрала бджілка меду й опустилася на землю перепочити (5 клітинок униз).

5. Квітка для бджілки. На 4 клітинках проведи лінію вгору. Це стебло квітки. На останній клітинці намалюй кружечок – серединку квітки. Навколо серединки намалюй ще 5 кружечків – пелюстки квітки. До стебла домалюй листочки. Розфарбуй свою квітку, вибравши колір за бажанням.

6. Намалюй сонце і домалюй йому промінці (малювання прямих перерваних ліній різного розміру).

Як білочка дятла врятувала

Серед зими потепліло, пішов дощ, а потім знову замерзло. Вкрилися льодом дерева, зледеніли шишки на ялинках. Нічого їсти дятлові: стукає об лід, а до кори не достукається. Б'є дзьобом шишку, а зернятка не вилушуються.

Сів дятел на ялині та й плаче. Падають гарячі сльози на сніг, замерзають.

Дивиться білка з гупла – дятел плаче. Стриб, стриб, прибігла до дятла.

- Чого це ти, дятле, плачеш?
- Нічого їсти, білочко.

- Чому плакав дятел? (Йому було нічого їсти.)
- Що дала білочка дятлові? (Велику ялинкову шишку.)
- Чого вчить ця казка? (Ділитися з іншими, бути добрим та щедрим.)

Жаль стало білочці дятла. Винесла вона з гупла велику ялинкову шишку. Поклала між стовбуром і гілкою. Сів дятел біля шишки та й ну її молотити дзьобом.

А білочка сидить біля гупла й радіє. І білчєнята в гуплі радіють. І сонечко в небі радіє.

Розвиток дрібної моторики пальців рук

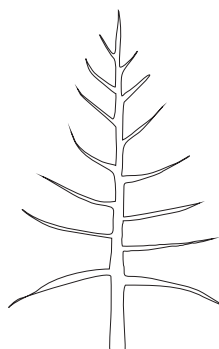
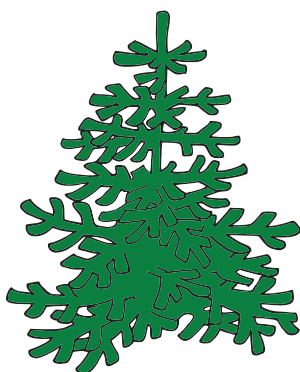
1. *Іде дощ:* пальці рук довільно стукають по поверхні спочатку тихо і повільно (дощ починається), а потім голосніше і швидше (дощ посилюється).
2. *Дятел стукає по дереву:* кожним пальцем правої і лівої руки роблять кілька постукувань по поверхні.

Ознайомлення із зошитом

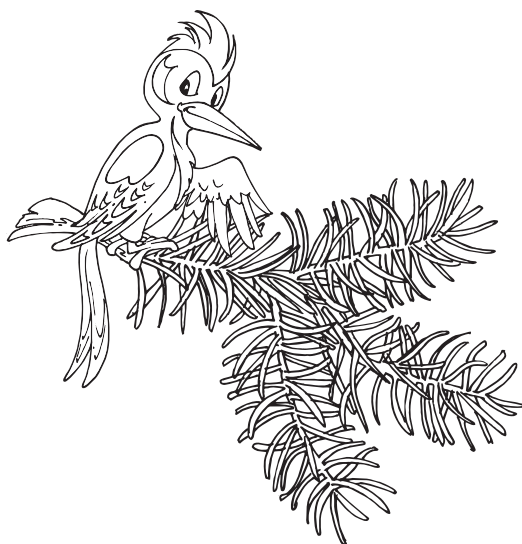
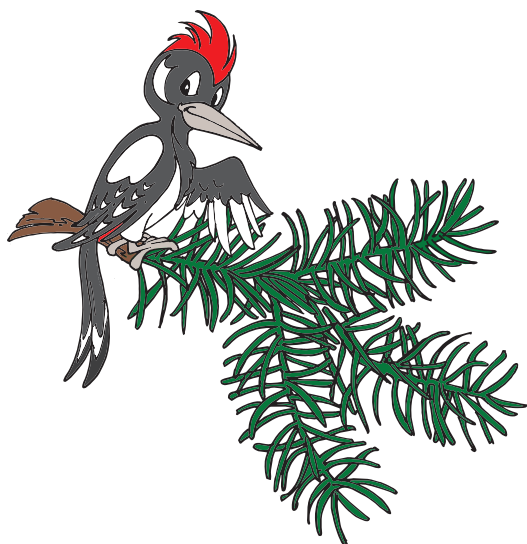
Закріпити орієнтування на сторінках різних видів зошитів та просторові поняття: *вгорі, внизу, по центру, праворуч, ліворуч.*

Графічні вправи

1. Домалюй голочки на ялинці.

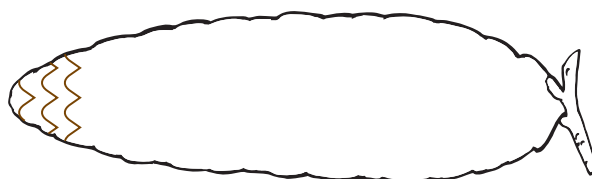
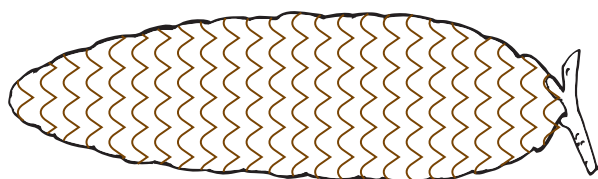
2. Розфарбуй силуетне зображення дятла на ялині за зразком або за власним бажанням.

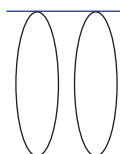
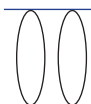
3. Заштрихуй зображення білочки, добираючи за власним бажанням спосіб штрихування (крапками, дужками, півкільцями, прямими чи хвилястими лініями тощо).

4. Заштрихуй силуетне зображення шишки дугоподібними лініями (як лусочки у шишки).

5. У зошиті (чи на аркуші паперу) намалюй рядок маленьких шишок (маленькі овали), не виходячи за лінії, і рядок великих шишок (великі овали).

ЗМІСТ

Підготовка руки дитини до оволодіння навичками письма	2		
Орієнтовний план роботи за посібником	3		
Гігієнічні умови проведення занять	3		
Казкова підготовка руки дитини до письма	4		
Дятел і дівчинка	4	Пташина комора	14
Розвиток дрібної моторики пальців рук	4	Розвиток дрібної моторики пальців рук	14
Ознайомлення із зошитом	4	Ознайомлення із зошитом	14
Графічні вправи	5	Графічні вправи	14
Зозулина журба	6	Хлопчик і Дзвіночок Конвалії	16
Розвиток дрібної моторики пальців рук	6	Розвиток дрібної моторики пальців рук	16
Ознайомлення із зошитом	6	Ознайомлення із зошитом	16
Графічні вправи	7	Графічні вправи	17
І чого не йде сніг?	8	Чайки і Рак	18
Розвиток дрібної моторики пальців рук	8	Розвиток дрібної моторики пальців рук	18
Ознайомлення із зошитом	8	Ознайомлення із зошитом	18
Графічні вправи	8	Графічні вправи	18
Пелюстка і квітка	10	Логіка, мислення, уява	20
Розвиток дрібної моторики пальців рук	10	Як бджола стала золота	20
Ознайомлення із зошитом	10	Розвиток дрібної моторики пальців рук	20
Графічні вправи	10	Ознайомлення із зошитом	20
Пролісок і жайворонок	12	Графічні вправи	20
Розвиток дрібної моторики пальців рук	12	Як білочка дятла врятувала	22
Ознайомлення із зошитом	12	Розвиток дрібної моторики пальців рук	22
Графічні вправи	12	Ознайомлення із зошитом	22
		Графічні вправи	22
Джерела			24

ДЖЕРЕЛА

1. Базовий компонент дошкільної освіти (нова редакція) [Електронний ресурс]: наказ № 33 від 12.01.2021 р./ МОН України. Електрон. текст. дані. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doskylnoyi%20osvity.pdf (дата звернення: 17.11.2021).
2. Богуш А. М. Готуємо руку дитини до письма: навчально-методичний посібник / А. М. Богуш. — Тернопіль : Мандрівець, 2014. — 160 с.
3. Богуш А. М. Дошкільна лінгводидактика : теорія і методика навчання дітей рідної мови : підручник / А. М. Богуш, Н. В. Гавриш ; за ред. А. М. Богуш. — К. : Вища школа, 2007. — 542 с. ; іл. — С. 441–450.
4. Державний стандарт супроводу під час інклюзивного навчання <https://www.msp.gov.ua/projects/516/>
5. Закон України “Про внесення змін до деяких законів України про освіту щодо організації інклюзивного навчання” (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014, No 30, ст. 1011) <http://zakon.rada.gov.ua/go/1324-18>.
6. Калуська Л. Казкова розмовляночка за малюнками: посібник для роботи з дітьми 4-го року життя та дітьми з особливими освітніми потребами за опорними малюнками / авт.-розробники: Л. Калуська, О. Чекан. — Тернопіль : Мандрівець, 2020. — 32 с.
7. Калуська Л. Соняшник : комплексна програма розвитку, навчання і виховання дітей дошкільного віку / Л. Калуська. — Вид. 2-ге, доп. — Тернопіль : Мандрівець, 2018. — 152 с.
8. Колупаєва А. А. Основи інклюзивної освіти: навч.-метод. посіб. — Київ : Ін-т спец. Педагогіки, 2012. — 308 с.
9. Кольцова М. М. Дитина вчиться говорити. — 2-ге вид. — М.: Рад. Росія, 1979. — 192 с.
10. Програма розвитку дітей дошкільного віку із затримкою психічного розвитку від 3 до 7 років “Віконечко” / за аг. ред.. Сак Т.В. – Тернопіль: Мандрівець, 2015. — 304 с. — С. 24–27.
11. Сухомлинський В. Вибрані твори : у 5-ти т. Т. 1 / В. Сухомлинський. — К. : Радянська школа, 1976. — 654 с.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>